

77. MEKTUP

٧٧- ﴿ الْمَكْتُوبُ السَّابِعُ وَالسَّبْعُونَ إِلَى مَوْلَانَا الْحَسَنِ الْبَرَكِيِّ فِي جَوَابِ عَرِيضَتِهِ الَّتِي اعْتَرَضَ فِيهَا عَلَى كَلِمَاتِ الصُّوفِيَّةِ بِاعْتِرَاضَاتٍ كَثِيرَةٍ وَسَائِرِ اسْتَفْسَارَاتِهِ الْآخِرِ الَّتِي كَتَبَهَا ﴾

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى قَدْ وَصَلَتِ الصَّحِيفَةُ الشَّرِيفَةُ مِنْ أَخِينَا الشَّيْخِ حَسَنِ أَحْسَنَ اللَّهُ حَالَهُ وَلَمَّا كَانَتْ فِيهَا رَائِحَةٌ مِنَ التَّشْرِعِ وَالْإِسْتِقَامَةِ أَوْرَثَتْ الْفَرَحَ وَالْمَسْرَةَ وَكُتِبَتْ أَنْ السُّلُوكَ الَّذِي هُوَ مَشْهُورٌ وَمُعْتَقَدٌ لِلسَّالِكِينَ بِحَسَبِ فَهْمِنَا هُوَ أَنَّهُ يَنْبَغِي لِلْمُبْتَدِئِ أَنْ يَشْتَغَلَ بِالذِّكْرِ إِلَى أَنْ جَرَى الْقَلْبُ بِالذِّكْرِ ثُمَّ إِلَى أَنْ يَتَوَقَّفَ عَنِ الذِّكْرِ وَيَكُونَ مَحَلًّا لِلْإِلَهَامَاتِ وَالتَّجَلِّيَّاتِ وَأَنْ يَصِلَ السَّالِكُ إِلَى مَقَامِ الْفَنَاءِ الَّذِي هُوَ أَوَّلُ قَدَمٍ فِي الْوِلَايَةِ وَقَالُوا إِنَّ الْفَنَاءَ هُوَ أَنْ يَزُولَ عَنْ نَظَرِ السَّالِكِ وَعِلْمِهِ مَا هُوَ مُسَمًّى بِالْغَيْرِ وَلَا يَبْقَى فِي نَظَرِهِ وَعِلْمِهِ غَيْرُ الْوَاجِبِ تَعَالَى وَتَقَدَّسَ وَقِيلَ لِهَذِهِ الْحَالَةِ شُهُودًا وَمُشَاهَدَةً وَغَيْرَهُمَا وَالْمَقْصُودُ أَنَّهُ يَرَى الْحَقَّ تَعَالَى بِرُغْمِهِ وَلَا يَرَى الْمُسَمًّى بِالْغَيْرِ وَيُسْمُونَ رَأَى الْإِثْنَيْنِ مُشْرِكِ الطَّرِيقَةِ وَكُتِبَتْ أَنْ هَذِهِ الْمَعَارِفُ وَأَمثالها تُرْعِزُ الْفَقِيرَ عَنْ مَحَلِّهِ فَإِنَّهُ لَوْ كَانَ مَقْصُودُهُمْ أَنَّهُ يَرَى الْحَقَّ جَلَّ وَعَلَا فِي الدُّنْيَا بِالْبَصَرِ أَوْ بِالْبَصِيرَةِ فَإِنْ كَانَ لَهُمْ شُعُورٌ بِهَذَا الشُّهُودِ وَالرُّؤْيَةِ فَهُمْ أَيْضًا مُشْرِكُوا الطَّرِيقَةِ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُعُورٌ بِهَذَا الْمَعْنَى فَمَنْ أَى شَيْءٍ يُخْبِرُونَ وَمَنْ يُخْبِرُ وَكُتِبَتْ أَنْ كُلَّمَا يَرُونَهُ بِكُلِّ وَجْهِ مِنْ الْوُجُوهِ سِوَاءِ كَانَ تَجَلِّيًّا صُورِيًّا أَوْ مَعْنَوِيًّا أَوْ نُورِيًّا أَوْ غَيْرَ ذَلِكَ وَيَعْتَقِدُونَ ذَلِكَ الْمَرْمِيَّ ذَاتَ الْحَقِّ جَلَّ وَعَلَا مِنْ حَيْثُ هِيَ وَيَعْتَقِدُونَ مَا هُوَ الْمُسَمًّى بِالْغَيْرِ ظُهُورُهُ تَعَالَى عِنْدَ هَذَا الْفَقِيرِ الَّذِي لَا حَاصِلَ لَهُ بَعِيدٌ عَنِ الْمُعَامَلَةِ وَخِلَافُ نَصِّ "لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ" وَآيَةِ "لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ" شَاهِدَةٌ لِهَذَا الْمَعْنَى فَهَذَا الْقَوْمُ مَاذَا يَرُونَ وَمَاذَا يُدْرِكُونَ حَيْثُ يَقُولُونَ لَا تَرَى غَيْرَ الْحَقِّ جَلَّ وَعَلَا وَلَا تَدْرِي وَعَبَّرُوا عَنْهَا بِالشُّهُودِ وَالْمُشَاهَدَةِ وَهَذِهِ الْأَفْكَارُ فِي تَدْبِيرِ أَنْفُسِهِمْ وَتَدْبِيرِ الْأَهْلِ وَالْعِيَالِ هَلْ هِيَ مَوْسُومَةٌ بِالْغَيْرِ أَوْ لَا (اعْلَمْ) وَتَبَّهْ أَنْ كُلَّ ذَلِكَ النَّفْيِ وَالْإِعْتِرَاضَاتِ الطَّوِيلَةِ الْغَيْرِ الْمُلَامَةِ عَلَى

مَشَائِخِ الطَّرِيقَةِ قَدَسَ اللَّهُ أَسْرَارَهُمُ الْعَلِيَّةَ مَنْشَأُهَا عَدَمُ الْإِطْلَاعِ عَلَى مُرَادِ هَؤُلَاءِ
الْأَكَابِرِ وَالتَّوْحِيدِ الشُّهُودِ الَّذِي هُوَ رُؤْيَةُ الْوَاحِدِ وَمَرْبُوطُ بَيْنَيَانِ السَّوَى مِنْ
ضُرُورِيَّاتِ طَرِيقَةِ هَؤُلَاءِ الْكُبَرَاءِ وَمَا لَمْ يَحْصُلْ ذَلِكَ لَا يَتَيَسَّرُ الْخَلَاصُ عَنْ التَّعَلُّقِ
بِالْأَغْيَارِ وَأَنْتُمْ تَسْخَرُونَ بِهَذَا الدَّوْلَةِ وَبِأَرْبَابِ هَذِهِ الدَّوْلَةِ وَالشُّهُودِ وَالرُّؤْيَةِ اللَّذَانِ وَقَعَا
فِي عِبَارَةِ أَكَابِرِ الْمَشَائِخِ قَدَسَ اللَّهُ أَسْرَارَهُمْ كِنَايَتَانِ عَنْ حُضُورِهِ تَعَالَى وَتَقَدَّسَ
الْأَكَيْفِيُّ الْمُنَاسِبِ لِمَرْتَبَةِ التَّنْزِيهِ الْخَارِجِ عَنْ حَيْطَةِ الْأَدْرَاكِ الَّذِي هُوَ مِنْ عَالَمِ الْكَيْفِ
وَحَصَصُوا دَوْلَةَ هَذَا الْحُضُورِ فِي الدُّنْيَا بِالْبَاطِنِ وَلَا بُدَّ لِلظَّاهِرِ مِنْ رُؤْيَةِ الْإِثْنَيْنِ فِي
جَمِيعِ الْأَوْقَاتِ وَلِهَذَا قَالُوا كَمَا أَنَّ فِي الْعَالَمِ الْكَبِيرِ مُشْرِكًا وَمُوَحَّدًا فِي الْعَالَمِ الصَّغِيرِ
أَيْضًا الْمُشْرِكُ مُحْتَمَجٌ بِالْمُوَحَّدِ بَاطِنُ الْكَامِلِ مُوَحَّدٌ فِي جَمِيعِ الْوَقْتِ وَظَاهِرُهُ مُشْرِكٌ
فَيَكُونُ بَاطِنُهُ بِاللَّهِ جَلَّ وَعَلَا وَظَاهِرُهُ فِي تَدْبِيرِ الْأَهْلِ وَالْعِيَالِ وَلَا يَلْزَمُ مَحْذُورٌ أَصْلًا
وَالْإِعْتِرَاضُ مِنْ عَدَمِ الْفَهْمِ وَإِيَاكُمْ وَأَمْثَالِ هَذِهِ الْكَلِمَاتِ وَاحْذَرُوا مِنْ غَيْرَةِ الْحَقِّ جَلَّ
سُلْطَانُهُ وَالظَّاهِرِ أَنَّ مُدْعَى هَذَا الْوَقْتِ هُمُ الَّذِينَ يُورِدُونَكُمْ عَلَى ذَلِكَ لَا بُدَّ مِنْ
مُلَاحَظَةِ جَانِبِ الْأَكَابِرِ فَإِنَّهَا ضُرُورِيَّةٌ فَإِنْ تَتَكَلَّمُوا فِي مُحَدَّثَاتِ الْمُدْعِينَ وَمُخْتَرَعَاتِهِمْ
فَلَهُ مَسَاعٍ وَأَمَّا مَا هُوَ مُقَرَّرٌ عِنْدَ الْقَوْمِ وَلَا بُدَّ مِنْهُ فَالْتَكَلُّمُ فِيهِ غَيْرُ مُنَاسِبٍ وَلَقَدْ رَأَيْتُمْ
فِي رِسَائِلِ الْفَقِيرِ وَمَكْتُوبَاتِهِ كَمْ كَتَبَ مِنَ التَّوْحِيدِ الشُّهُودِ وَقَرَّرَهُ مِنْ ضُرُورِيَّاتِ
الطَّرِيقِ وَكَانَ اللَّارِمُ عَلَيْكُمْ أَنْ تَسْتَفْسِرُوا عَنْ هَذَا الْمَعْنَى وَأَنْ تَسْأَلُوا بِحُسْنِ الْأَدَبِ
وَهَذَا زَهْرٌ تَفْتَقُّ مِنْ مُفَارَقَةِ الْمَرْحُومِ مَوْلَانَا أَحْمَدَ عَلَيْهِ الرَّحْمَةُ وَلَمْ يَظْهَرْ مِنْكُمْ مِثْلُ هَذَا
الْكَلَامِ فِي حَيَاةِ مَوْلَانَا أَصْلًا وَقَدْ وَقَعَتْ كِتَابَتُكُمْ هَذِهِ مَوْقِعَ الْحُسْنِ حَيْثُ وَجَدْتُمْ
التَّيْبَةَ وَكُلَّمَا يَقَعُ بَعْدَ ذَلِكَ يَنْبَغِي أَنْ تَكْتُبُوهُ مِنْ غَيْرِ مُلَاحَظَةِ صِحَّتِهِ وَسَقَمِهِ فَإِنَّهُ لَوْ
كَانَ صَحِيحًا يَكُونُ بَاعِثًا لِلْمَسَرَّةِ وَإِنْ كَانَ سَقِيمًا يَكُونُ سَبَبًا لِلْإِلْتِنَاءِ وَعَلَى كُلِّ
حَالٍ يَنْبَغِي أَنْ لَا تَتَفَاعَدَ عَنِ الْكِتَابَةِ وَكِتَابَتُكُمْ إِنَّمَا يَجِيءُ بَعْدَ سَنَةٍ مَعَ الْغَافِلَةِ وَالنَّصَاحِ
الضَّرُورِيَّةِ ضُرُورِيٌّ فِي كُلِّ سَنَةٍ مَرَّةً وَاحِدَةً وَمَا لَمْ تَكْتُبُوا مِنْ ذَلِكَ الطَّرَفِ وَلَمْ تَسْأَلُوا
عَنْ أَشْيَاءَ لَا يَنْفَتِحُ طَرِيقُ الْقِيلِ وَالْقَالَ وَسَأَلْتُمْ أَنَّ الْقَلْبَ هَلْ هُوَ مِنْ جُمْلَةِ الظَّاهِرِ أَوْ هُوَ

مِنْ جُمْلَةِ الْبَاطِنِ وَقَدْ بَيَّنْتُ ظَاهِرَ الْعَارِفِ وَبَاطِنَهُ فِي مَكْتُوبٍ بِالتَّفْصِيلِ وَأَمْرُ الْمَلَأِ عَبْدَ الْحَيِّ بِإِرْسَالِ نَقْلِهِ إِلَيْكُمْ فَتَرَا جِعُوا فِيهِ وَسَأَلْتُمْ أَيْضًا أَنَّ الطَّرِيقَ الْآخَرَ الَّذِي يَكُونُ مِنْ غَيْرِ تَجَلِّيَّاتٍ وَكَشْفِيَّاتٍ مَا طَرِيقُ مَعْرِفَةِ الْمُتَوَسِّطِ وَالْمُنْتَهَى فِيهِ اعْلَمَنَّ أَنَّ هَذَا السَّلَكَ الَّذِي لَا عِلْمَ لَهُ بِأَحْوَالِهِ إِذَا كَانَ فِي خِدْمَةِ شَيْخٍ كَامِلٍ وَمُكَمَّلٍ عَالِمٍ بِالطَّرِيقِ وَبَصِيرٍ بِهِ فَعَلِمَ ذَلِكَ الشَّيْخُ بِحَالِهِ كَافٍ لَهُ يُعْرِفُ التَّوَسُّطَ وَالْإِنْتِهَاءَ بِأَعْلَامِهِ وَأَيْضًا إِذَا أَجَازَهُ الشَّيْخُ بِإِرْشَادِ الْخَلْقِ نَوْعَ إِجَازَةٍ تَكُونُ أَحْوَالُ مُرِيدِهِ مَرَايَا كِمَالَاتِهِ وَيُطَالَعُ مِنْهَا نَقْصُهُ وَكِمَالُهُ وَعَلَامَةٌ أُخْرَى لِمَعْرِفَةِ الْإِنْتِهَاءِ هِيَ أَنَّ لَا يَبْقَى فِي السَّلَكِ مُقْتَضَى غَيْرِ الْحَقِّ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى أَصْلًا وَأَنَّ يَكُونَ صَدْرُهُ خَالِيًا وَصَافِيًا مِنْ جَمِيعِ الْمُقْتَضِيَّاتِ الْمُتَعَلِّقَةِ بِالسَّوَى وَلِلنَّهْيَةِ مَرَاتِبُ كَثِيرَةٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ وَالْقَدَمُ الْأَوَّلُ فِي النَّهْيَةِ هُوَ الَّذِي ذَكَرَ وَاللَّهُ سُبْحَانَهُ الْمَوْفُوقُ وَكَتَبْتُمْ أَنَّ الْمَعَارِفَ الَّتِي تُسَلَّى هَذَا الْفَقِيرَ الْقَلِيلَ الْبِضَاعَةَ هِيَ الْمَعَارِفُ الشَّرْعِيَّةُ وَكَأَنَّ كُلَّ حُكْمٍ مِنَ الْأَحْكَامِ الشَّرْعِيَّةِ طَرِيقٌ مُوَصِّلٌ إِلَى مَنْزِلِ الْمَقْصُودِ وَعَلَامَةٌ مِنَ الْمَلِكِ الَّذِي لَيْسَتْ لَهُ عَلَامَةٌ وَهَذَا الْبَيْتُ نُصِبَ الْعَيْنِ ﴿شِعْرٌ﴾

ما بسفر مبروم عزم تما شاكر است * ما برا ومبروم كز همه عالم وراست

وَمَعْرِفَتُكُمْ هَذِهِ أَصْلِيَّةٌ جَدًّا وَعَالِيَّةٌ وَمُورِثَةٌ لِلرَّجَاءِ وَقَدْ جَعَلَنِي مُطَالَعَةُ هَذِهِ الْمَعْرِفَةِ مَحْظُوظًا جَدًّا وَأَزَالَتْ عَدَمَ مُلَائِمَةِ صَدْرِ الْمَكْتُوبِ أَوْصَلَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى إِلَى الْمَقْصُودِ مِنْ هَذَا الطَّرِيقِ وَسَأَلْتُمْ أَنَّهُ قَدْ يَجِئُ بَعْضُ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَيَلْتَمِسُونَ الطَّرِيقَةَ وَلَكِنْ لَا يَحْتَرِزُونَ مِنَ الْأَكْلِ وَاللَّبْسِ الْحَاصِلِينَ مِنَ الرِّبَايَ هَلْ يُعَلِّمُهُمُ الطَّرِيقَةَ أَوْ لَا وَيَقُولُونَ نَحْنُ نُصَلِّحُ بِالْحِيلِ الشَّرْعِيَّةِ (يَنْبَغِي) أَنْ يُعَلِّمَهُمُ الطَّرِيقَةَ وَأَنْ يُرَغِّبَهُمْ فِي الْاجْتِنَابِ مِنَ الْمُحَرَّمَ وَلَعَلَّهُمْ يَتَخَلَّصُونَ مِنْ ذَلِكَ الْإِشْتِيَاهِ بِرِكَاتِ الطَّرِيقَةِ وَاسْتَفْسَرَتْ أَيْضًا عَنِ الْعُلَمَاءِ الَّذِينَ ظَهَرَ كُلُّ مِنْهُمَا عَقِيبُ الْآخَرِ مِنْ جَانِبِ الْمَشْرِقِ وَقَدْ كَتَبَ الْفَقِيرُ مَكْتُوبًا فِي هَذَا الْبَابِ بِاسْتِفْسَارِ الْأَصْحَابِ نَأْمُرُ الْمَلَأَ عَبْدَ الْحَيِّ بِإِرْسَالِ نَقْلِهِ أَيْضًا إِلَيْكُمْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى وَسَأَلْتُمْ أَيْضًا أَنَّهُ هَلِ الْأَفْضَلُ إِهْدَاءُ ثَوَابِ خْتَمِ الْقُرْآنِ وَأَدَاءُ صَلَاةِ النَّفْلِ وَالْإِسْتِغَالِ بِالتَّسْبِيحِ وَالتَّهْلِيلِ إِلَى الْوَالِدَيْنِ أَوْ إِلَى الْأَسْتَاذِ أَوْ الْإِخْوَانِ

أَوْ عَدَمُ الْإِعْطَاءِ لِأَحَدٍ فَاعْلَمَ أَنَّ الْأَفْضَلَ الْإِهْدَاءُ فَإِنَّهُ نَفْعٌ لِلْغَيْرِ وَنَفْعٌ لِلْعَامِلِ وَفِي
عَدَمِ الْإِهْدَاءِ النَّفْعُ مَخْصُوصٌ بِالْعَامِلِ وَأَيْضًا يُرْجَى فِي الْإِهْدَاءِ قَبُولُ الْعَمَلِ الْمُهْدَى
ثَوَابُهُ بِبَرَكَةِ الْآخِرِينَ وَالسَّلَامُ.

TÜRKÇE ANLAMI

Bu mektup Mevlana Hasan el-Berekî'ye gönderilmiştir. İmam-ı Rabbanî bu mektupta, adı geçen şahsın, sûfilerin sözlerine yönelik itirazlar ve sorular ihtiva eden arzuhaline cevap vermektedir.

Allah'a hamd, peygamberlerine selam olsun. Kardeşimiz Şeyh Hasan'ın değerli mektubu elimize ulaştı. *Allah onun balını güzelleştirsin. Mektubunda teşerrü*⁹⁸ ve istikamet belirtileri görüldüğü için memnuniyetimize vesile oldu. Mektubunuzda yazdığınıza göre, salıklar nezdinde meşhur ve muteber olan süluk; sizin anladığınız kadarıyla, tarikata yeni giren bir salikin önce kalbi kendiliğinden zikredene kadar zikirle meşgul olması, sonra zikirde bir duraksama görülene kadar buna devam etmesi ve böylece kalpte bir kısım ilham ve tecellilerin meydana gelmesinin ardından velayette ilk adım kabul edilen fena fillah makamına ulaşmasıdır. Yine sizin ifadelerinize göre sufiler fena makamını, salığın nazar ve bilgisinden "gayr" diye isimlendirilen her şeyin kaybolması ve onun bilgi ve nazarında Allah'tan başka hiçbir şeyin kalmaması şeklinde tarif etmişlerdir. Nitekim onlar bu hali şühud, müşahede ve benzer isimlerle ifade etmişlerdir. Burada sufilerin maksadı salığını kendi inancına göre Hak Teâlâ'yı görmesi ve "gayr" diye isimlendirilen şeylerin gözünden kaybolmasıdır. Nitekim sufiler iki şeyi görmeyi tarikat müşriklığı kabul etmişlerdir.

Mektubunuzda sufilerin bu marifetleri karşısında dehşetinizden sarsıldığınızı söylüyor ve bunlara tepki gösteriyorsunuz. Ayrıca eğer sufilerin Allah'ı görmekten maksadı Allah'ı gözle veya basiretle görmeleri ise bu durumda onların bu görme işinden ya haberleri vardır, ya da bundan haberleri yoktur. Eğer bu durumdan haberdar iseler kendi-

⁹⁸ Teşerrü, şeriata karşı gösterilen aşırı meyli ifade eden bir deyimdir. Sufilerin anlaşılması güç bir takım marifetleri karşısında daha çok şeriata zahiri dikkate alarak bu gibi inceliklere girmemeyi tercih etme hali.

leri de tarikat müşriki sayılırlar⁹⁹. Eğer bu durumdan haberdar değil iseler neden haber vermekteler ve kim haber vermektedir? diyorsunuz.¹⁰⁰

Yine mektubunuzda, gerek surî tecelli olsun gerek manevî tecelli olsun, gerek nuranî gerekse başka bir tecelli olsun sufilerin herhangi bir şekilde gördükleri ve bu gördüklerinin bizzat Hak Teâlâ olduğuna, gayr diye isimlendirilen şeyin de onun zuhuru olduğuna inanmaları bana göre anlamsız ve işin özünden uzak şeylerdir. Ayrıca bunlar "Onun benzeri hiçbir şey yoktur" (Şura, 11) ayetine de aykırıdır. Nitekim "O'nu gözler idrak edemez." (Enfal, 103) ayeti de bu manayı desteklemektedir, diyorsunuz. Mektubunuzda sufilerin ne gördüklerine bir türlü anlam veremiyor ve onların şühûd ve müşahedeyle ifade ettikleri Hak'tan başka bir şeyi ne görmek ve ne de bilmek anlamına gelen bu hali bir türlü anlayamıyorsunuz. Üstelik kendileriyle ve aileleriyle ilgili işlerini düzenlerken kafalarından geçen düşüncelerin sûfilere göre gayr olup olmadığını soruyorsun.

Şunu iyice bilmelisin ki, bütün bu tarikat şeyhlerine (*Kaddesellabü esrarahüm*) karşı yakışıksız itirazlarının yegane sebebi bu büyüklerin muradını anlayamamandır. Sadece tek bir şeyi görmek anlamına gelen ve masivayı unutmaya bağlı olan tevhid-i şühûdi bu büyüklerin yolunun olmazsa olmaz esaslarındandır. Bu makama ulaşmadıkça ağyar (*başka şeyler*) ile olan ilişkilerin bağından kurtulmak mümkün olmaz. Oysa siz bu makamı ve bu makama ulaşan kimseleri küçük görmektesiniz. Büyük meşayihin ibarelerinde yer alan şühûd ve ruyet kelimeleri Allah'la olan keyfiyet dışı huzur halinden kinayedir. Bu hal keyfiyetler aleminde olan idrak çerçevesinin haricinde olup tenzih mertebesinde. Meşayih dünyada bu devlete ancak batının erişebileceğini söyleyerek bu makamı insanın batına tahsis etmişlerdir. Buna karşılık zahir mutlaka iki veya daha fazla şeyi görmektedir. Bu sebeple, büyük alemde (kainatta) nasıl hem müşrik hem de muvahhid bulunuyorsa, küçük alemde (kamil insanda) da bir müşrik (zahir) bir de muvahhid (batın) bulunmaktadır, demişlerdir. Bu bakımdan kamil insanın batını Allah'la, zahiri de kendisi ve ailesinin işleriyle meşguldür. Bunda hiçbir

⁹⁹ Çünkü müşahede sırasında şuurları yerindeyse -kendi günlük işlerinde olduğu gibi- başka şeyleri de görüyorlar demektir. Bu da iki şeyi görmek anlamına gelir ki tarikatta iki şeyi görmek şirktir.

¹⁰⁰ Yani müşahedelerinden haberdar değil iseler, bu durumda ne gördükleri şey, ne de gören şey hakkında bir bilgileri olmaması gerekir. Oysa Allah'ı görmekten söz ettiklerine göre gördükleri şey hakkında bilgi sahibidirler. Bu da onların müşahedelerinden habersiz olmaları halîyle bağdaşmamaktadır.

mahzur yoktur. İtirazlarınız daha çok meseleyi iyi anlayamamanızdan kaynaklanmaktadır. Sakın bir daha böyle şeyler söyleme. Hak Sübhanehü'nün gayretinden sakın.

Görünen o ki, sizi böyle bir tavra sürükleyen şey, günümüzde bu makama eriştiğini iddia eden kimselerin yakışıksız halleridir. Asıl bu yolun büyüklerini kendinize ölçü almalısınız; bu zorunludur. Eğer günümüzde tarikat iddiasında bulunan kimselerin bidatlerini tenkit edecek olursan bu olabilir. Ama sûfîler nezdinde kabul edilen ve gerekli görülen makamlara gelince, bunlar hakkında konuşmak yersizdir. Siz bu fakirin bir çok risale ve mektubunda tevhid-i şühûdiden ne kadar bahsettiğini ve onu tarikatın zorunluluklarından kabul ettiğini görmüşsünüzdür. Aslında yapmanız gereken, bu mananın açıklamasını istemeniz ve edebine riayetle anlayamadığınız konuları sormanızdır. Bu durum merhum Mevlana Ahmed'in vefatından sonra ortaya çıktı. O hayattayken sizden böyle sözler duymazdım. Fakat yine de bunları yazmanız çok iyi oldu. Çünkü bu vesileyle uyarılmış oldunuz. Bundan sonra her ne vaki olursa onun doğru mu yanlış mı olduğunu hiç düşünmeden bize yazmalısınız. Eğer doğru bir şeyse memnuniyet vesilesi olur. Eğer yanlış bir şeyse uyarılmanıza sebep olur. Her halükarda hallerini bize yazmaktan çekinmemeniz gerekir. Mektubunuz bize kafiyle birlikte ancak bir senede ulaşıyor. Gerekli nasihatlerin senede bir defa da olsa mutlaka yapılması gerekiyor. Eğer o taraftan yazmaz ve merak ettiğiniz şeyleri sormazsanız aramızda iletişim yolu açılmaz.

Mektubunuzda kalbin zahir cümlesinden mi yoksa batın cümlesinden mi olduğunu soruyorsunuz. Arif kulun zahir ve batınını bir mektubumda bütün tafsilatıyla birlikte yazmıştım. Molla Abdülhayy'a söyler o mektubun bir kopyasını sana göndermesini isterim. Mektuba bakarsanız sorunuzun cevabını bulabilirsiniz.

Ayrıca mektubunuzda tecelli ve keşifsiz olan diğer tarik hakkında sormuş ve bu tarikte yolun ortasına varan kimselerle sonuna varan kimselerin hallerini merak etmişsin. Bilmelisin ki halleri hakkında bilgisi olmayan salik eğer yolu iyi bilen kamil (*eren*) ve mükemmil (*erdiren*) bir şeyhin hizmetinde ise salığın durumu hakkındaki o şeyhin bilgisi ona kafidir. Bu salik yolun ortasında mı yoksa sonunda mı olduğunu onun bildirmesiyle öğrenebilir. Bunun gibi şeyh kendisine bir tür halkı irşat izni verdiği zaman onun müritlerinin halleri de kendi kemalatının birer aynası gibidir. Bu aynadan kendi kemal ve noksanlıklarını görebilir. Yolun sonuna varıp varmadığını öğrenebilmesi için bir diğer işaret de salikte Hak'tan başkasının isteği kalmamış olması ve kalbinin masivaya ilişkin isteklerden tamamen kurtulmasıdır. Yolun

sonunun kendi içinde de bir çok mertebesi vardır. Bu mertebelerin bir kısmı diğer bir kısmından daha üstündür. Yolun son mertebesine doğru atılan ilk adım bu anlattıklarımıdır. Allah Sübhanehü yegane muvaffak kılandır.

Mektubunuzda sizi ancak şeri marifetlerin teselli ettiğini ve her bir şeri hükmün sanki sizi maksuda ulaştıran bir yol ve alameti olmayan melikten bir alamet olduğunu söylüyor ve şu beyti kendinize ölçü aldığınızı belirtiyorsunuz.

*Eğer azîm ve basiretle yola çıkarsak
Biz ve cümle alem doğru istikamet üzere oluruz.*

Doğrusu sizin bu haliniz işin özünü teşkil etmekte olup çok yüce ve umut verici bir haldir. Bu marifetinizi mütalaa etmek cidden beni memnun etti ve mektubun baş tarafındaki yersiz tutumunuzun menfi etkisini ortadan kaldırdı. Allah Sübhanehü sizi bu yoldan maksuda erİştirsin.

Mektubunuzda bir kısım erkek ve kadınların gelip sizden tarikat talep ettiğini ve fakat bir kısım şeri hilelere sarılarak yiyecek ve giyecek ihtiyaçlarını faiz gelirlerinden karşıladıklarını yazmış ve bunlara tarikat öğretmenin doğru olup olmayacağını sormuşsunuz. Onlara tarikat öğretmen ve kendilerini haram olan şeylerden sakınmaya teşvik etmen yerinde olur. Belki tarikatın bereketiyle bu şüpheli şeylerden kurtulabilirler.

Mektubunda doğru tarafında peş peşe ortaya çıkan iki kıyamet alametinden söz ediyorsun. Bu fakir konuyla ilgili olarak dostların soruları üzerine bir mektup yazdı. Molla Abdulhayy'a söyler inşaallah bu mektuptan sana da bir nüsha göndermesini isterim. Yine; Kur'ân hatmi, nafilâ namaz, tespih ve kelime-i tevhitte meşgul olmak gibi ibadetlerin sevabını ana-babamıza, hocalarımıza ve kardeşlerimize bağışlamamız mı daha iyidir, yoksa hiç kimseye bağışlamamamız mı daha iyidir, diye soruyorsunuz. Doğrusu bunların sevabını onlara bağışlamak daha iyidir. Zira bu hem sana hem de başkasına fayda sağlamaktadır. Sevabı bağışlamama durumunda bunların faydası sadece bunların yapan kimseyle sınırlıdır. Ayrıca bunların sevabını bağışlama halinde sevabı bağışlanan amelin, bağışlanan kimselerin bereketiyle kabul edilmesi umulur. Baki selam...

﴿ KELİME ANLAMI ﴾

77. الی مَوْلَانَا Yetmiş yedinci mektup (Xİme gönderilmişti?) السَّابِعُ وَالسَّبْعُونَ ﴿

Onun فِي جَوَابِ غَرِيضَتِهِ (Ne hak kındadır?) Mevlana Hasan el-Bereki'ye الْحَسَنُ الْبَرَكِيُّ arzuhalinin cevabı hakkındadır فِيهَا Ki onda itiraz etmiştir (Ne üzerine?) Bir çok بِاعْتِرَاضَاتٍ كَثِيرَةٍ (Ne ile?) Süfilerin kelimeleri üzerine (Ne ile?) Kَلِمَاتِ الصُّوفِيَّةِ itirazlarla (Daha ne hak kındadır?) وَسَائِرِ اسْتِفْسَارَاتِهِ الْآخَرِ Geri kalan diğer soruları hakkındadır كَتَبَهَا Ki, onları yazmış >

Seçtiği kullarına olsun عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى Selam ise وَسَلَامٌ وَحَامٌ Hamd Allah'a الْحَمْدُ لِلَّهِ Kardeşi-
مِنْ أَخِينَا (Kimden?) Kİymetli sayfa (Ne?) الْمُصْحِفَةُ الثَّرِيفَةُ Muhakkak ulaştı (Ne?) وَصَلَتْ
Onun halini حَالَهُ (Neye?) اللَّهُ أَحْسَنَ اللَّهُ Şeyh Hasan'dan الْفَيْخِ حَسَنَ Şera-
مِنْ التَّشْرِعِ (Neden?) Bir koku (Neden?) وَائِحَةٌ (Neden?) Ne zaman ki o mektupta oldu
AURRNT (Dafaa?) Ve istikametten (bir koku olunca) وَأَلِاسْتِقَامَةِ اوررنت
Mektup sebep oldu (Neye?) وَكَتَبْتُمْ Sevinç ve ferahlığa وَالفَرَحِ وَالمَسْرَةِ (Neye?)
Ve saliklerin وَمُعْتَقِدَ السَّالِكِينَ Ki o meşhur الَّذِي هُوَ مَشْهُورٌ Gerçekten sülük
İnancındır بِحَسَبِ فَهْمِنَا Bizim anlayışımıza göre هُوَ أَنَّهُ O (sülük) şudur: لَزِيْمٌ Lazımdır
بِالذِّكْرِ (Ne ile?) Meşgul olması (Neden?) أَن يَشْتَغَلَ (Ne lazım?) Tarikata ilk girene (Neden?)
ile (Nereye kadar?) إِلَى أَنْ جَرَى Cereyan edinceye kadar (Neden?) كَالْقَلْبِ Kalp (Ne ile?)
وَيَكُونُ Zikirde عَنِ الذِّكْرِ (Neden?) Sonra kalbin duraklamasına kadar (Neden?)
ile (Neye?) لِلْإِهْلَامَاتِ İlhamlar Ve tecellilere Ve kalp mekan oluncaya kadar (Neden?)
Fena makamına إِلَى مَقَامِ الْفَنَاءِ (Neden?) Salik (Neden?) Ve ulaşıncaya kadar (Neden?)
Velilik makamında فِي الْوَلَايَةِ (Neden?) İlk adımdır (Neden?) أَوَّلُ قَدَمٍ Ki o (makam) الَّذِي هُوَ
عَنْ نَظَرٍ (Neden?) O yok olmasıdır (Neden?) هُوَ أَنْ يَزُولَ Fena (Neden?) Ve dediler ki: وَقَالُوا
Başka مَا هُوَ مُسَمًّى بِالْغَيْرِ (Neden?) Ve ilminden (Neden?) وَعِلْمِهِ Salikin gözünden السَّالِكِ
Onun gö- فِي نَظَرِهِ وَعِلْمِهِ (Neden?) Ve kalmamasıdır (Neden?) وَلَا يَبْقَى diye isimlendirilen şeyin
Zünde ve ilminde (Neden?) وَتَقَدَّسَ Yüce ve mukaddes غَيْرُ الْوَاجِبِ تَعَالَى
Şühûdًا (Neden?) Bu hal için (Neden?) لَهُدِهِ الْحَالَةِ Ve denildi (Neden?) وَقِيلَ Vacib'ten başkasının
Ama maksat وَالْمَقْصُودُ (Neden?) Ve diğer (tabirler denildi) وَغَيْرُهُمَا Şuhud, müşahede وَمُشَاهَدَةٌ
وَلَا (Neden?) Kendi zannınca بَرَعِمِهِ (Neden?) O salik Hak Teâlâ'yı görür (Neden?) أَنَّهُ بَرَى الْحَقَّ تَعَالَى (şudur) ki,

وَيَسْمُونَ بِالْغَيْرِ الْمُسَمَّى بِالْغَيْرِ (Neyi?) Başka diye isimlendirilene Ve isimlendiriyorlar Ve görmeyiz (Neyi?) RAYİ İki şeyi göreni (Ne diye?) مُشْرِكِ الطَّرِيقَةِ Tarikat müşriki diye وَكُتِبَتْمْ Ve yazmışsınız ki: هَذِهِ الْمَعَارِفُ: Bu marifeler وَأَمْثَالُهَا Ve benzerleri فَكِرِي تُزْعِنُ الْفَقِيرَ Fakiri hareketlendiriyor عَنْ مَحَلِّهِ Yerinden (Neden?) كَانَ (Neden?) Çünkü, olsa idi (Neyi?) هَـكَ الْحَقِّ جَلَّ وَعَلَا O (salik) görür (Kim?) أَنَّهُ يَرَى (Neyi?) Onların maksadı (Neyi?) مَقْصُودُهُمْ Onların maksadı (Neyi?) فِي الدُّنْيَا Dünya (Neyi?) بِالْبَصِيرَةِ Göz veya basiret ile Şayet olduysa (Kim için?) لَهُمْ Onlar için (Neyi?) شُعُورٌ Hissetmek (Neyi?) بِهَذَا الشُّهُودِ Bu şuhud (Neyi?) مُشْرِكُوا الطَّرِيقَةِ Tarikat müşrikler gibi (Neyi?) أَيْضًا فَهُمْ Onlarda öncekiler gibi (Neyi?) وَالرُّؤْيَا Ve görmeği (Neyi?) شُعُورٌ Hissetmek (Neyi?) أَمَّا أَوْلَى أَمَّا (Neyi?) لَمْ يَكُنْ Ama olmadı ise (Kim için?) لَهُمْ Onlar için (Neyi?) بِهَذَا الْمَعْنَى Bu manayı (Neyi?) وَمَنْ يُخْبِرُ? Ve kim haber verecek? وَكُتِبَتْمْ Ve yazmışsınız ki, أَنَّهُمْ كَلَّمَا يَرُونَهُ Onların gördükleri herşey (Neyi?) بِكُلِّ وَجْهِ مِنْ الْوُجُودِ Herhangi bir şekilde كَانَ (Neyi?) Ister bu (Neyi?) أَوْ نُورِيًّا Yahut manevi (Neyi?) أَوْ مَعْنَوِيًّا Suri tecelli (Neyi?) تَحَلِّيًّا صُورِيًّا (gördükleri) olsun (Neyi?) وَتَعْتَقِدُونَ Ve inanıyorlar (Neyi?) فَلَيْسَ نُرَانِي فَلَيْسَ (Neyi?) أَوْ غَيْرَ ذَلِكَ (Neyi?) مِنْ حَيْثُ هِيَ (Neyi?) ذَاتَ الْحَقِّ جَلَّ وَعَلَا (Neyi?) شُ الْمُرْتَبِ Şu görülene (Neyi?) وَتَعْتَقِدُونَ Ve itikat ediyorlar (Neyi?) بِالْغَيْرِ الْمُسَمَّى بِالْغَيْرِ Başka diye isimlendirilene (Neyi?) ظُهُورُهُ تَعَالَى Yüce Allah'ın zuhuru diye (Neyi?) لَيْسَ بَعِيدٌ (Bu söyledikleri) uzaktır (Neyi?) لَا تَدْرِكُهُ O'nu idrak (Neyi?) وَآيَةُ شَيْءٍ (Neyi?) كَمَثَلِهِ O'nun benzeri (Neyi?) الْأَبْصَارُ Gözler (Neyi?) شَاهِدَةٌ (Neyi?) فِي هَذَا الْمَعْنَى Bu manaya (Neyi?) مَاذَا يَدْرِكُونَ Ne görecekler (Neyi?) هَذَا الْقَوْمُ İşte bu toplum (Neyi?) لَا تَرَى Biz görmüyoruz (Neyi?) وَغَيْرُ الْحَقِّ جَلَّ وَعَلَا (Neyi?) وَغَيْرُهَا Ve bilmiyoruz (Neyi?) وَلَا تَدْرِي (Neyi?) فِي تَدْبِيرِ أَنْفُسِهِمْ Bu fikirler (Neyi?) وَهَذِهِ الْأَفْكَارُ Ve müşahade ile (Neyi?) وَالْمُشَاهَدَةِ Şuhud (Neyi?) وَتَدْبِيرِ الْأَهْلِ Ve yine aile ve çocuklarını yönetmede (Neyi?) أَوْ لَا? Yoksa değil mi? Acaba bu fikirler 'gayr' diye isimlendirilmiş midir?

وَالْإِعْتِرَاضَاتِ الطَّوِيلَةِ Tüm bu inkar (Bil ve dikkat et ki, وَتَبَنَّهُ) Bil ve dikkat et ki, uzun itirazlar (Kîme yapılan itirazlar?) Kî, yakışıksız olan (Neyi?) Onların sıralarını (Neyi?) Allah Teâlâ mukaddes eylesin (Neyi?) Bunların kaynağı (Neyi?) Vakıf olamamaktır (Neyi?) Şuhudi olan tevhid (Neyi?) Bu büyüklerin niyetlerine (Neyi?) Ve bağılıdır (Neyi?) Olmazsa olmazlarındandır (Neyi?) Bu büyüklerin niyetlerine (Neyi?) Bu büyüklerin tarikatının (Neyi?) Nasip olmaz (Neyi?) Kurtulmak (Neyi?) Küçük (Neyi?) Başkaları ile (Neyi?) Halbuki sizler (Neyi?) Bu makamı (Neyi?) Ve bu makamın (Neyi?) Kî, bulundular (Neyi?) Meşayihin büyüklerinin ibaresinde (Neyi?) Allah onların sırlarını (Neyi?) Kinayedirler (Neyi?) Tenzih mertebesine (Neyi?) Ve uygun olan (Neyi?) İdrak sahasının (Neyi?) Kî, o idrak (Neyi?) Bu (Neyi?) Ve onlar tahsis ettiler (Neyi?) Ayrılık (Neyi?) İkiyi görmekten (Neyi?) Tüm vakitlerde (Neyi?) İşte bundan dolayı dediler ki: (Neyi?) Nasıl ki, büyük alemde (Neyi?) Müşrik (ortak koşan) (Neyi?) Bir (Neyi?) Müşrik (Neyi?) Kamil zatın bâtını (Neyi?) Muvahhid ile (Neyi?) Onun zahiri ise (Neyi?) Müşriktir (Neyi?) Allah -celle ve alâ- ile (Neyi?) Aile ve çocuklarının işlerini görmekte olur (Neyi?)

Kesinlikle أَصْلًا (Nasil?) Herhangi bir sakınca (Ney?) Lazım gelmez وَلَا يَلْزَمُ (Neden?) Sizin sakının (Neden?) وَإِيَّاكُمْ Anlayamamaktadır مِنْ عَدَمِ الْفَهْمِ (Neden?) وَإِلْتِرَاضُ (Neden?) مِنْ غَيْرَةِ الْحَقِّ (Neden?) Ve çekinin (Neden?) وَأَحْذَرُوا Bu gibi kelimelerden وَهَذِهِ الْكَلِمَاتِ (Neden?) أَنَّ Hakk'ın gayretinden جَلَّ سُلْطَانُهُ Saltanatı büyük olan وَالظَّاهِرُ Zahir olan şudur ki, أَنَّهُمْ Onlar, öyle هُمُ الَّذِينَ Şüphesiz bu vaktin şeyhlik iddiasında bulunanları مُدْعَى هَذَا الْوَقْتِ kimselerdir ki, يُوْرِدُونَكُمْ Sizleri sürüklüyorlar (Neye?) عَلَى ذَلِكَ Bunlara لَا بُدَّ Ayrılık yok-فَانْهَا ضَرُورِيَّةٌ (Neden?) Büyüklerin tarafını düşünmekten (Neden?) مُلَاحَظَةُ جَانِبِ الْأَكَابِرِ (Neden?) Çünkü o mecburidir فَانْ تَكَلَّمُوا Eğer konuşursanız (Ney hakkında?) فِي مُحَدَّثَاتِ الْمُدْعِي (Neden?) Şeyhlik iddiasında bulunanların bid'atleri وَمُخْتَرَعَاتِهِمْ Ve sonradan çıkardığı şeyler hakkında هُوَ مُقَرَّرٌ Fakat o şey ki, فَلَهُ مَسَاعٌ Ona müsaade vardır. فَاتَكَلَّمُوا Ve de gerekli olan şeyler (Nim nezdinde?) عِنْدَ الْقَوْمِ Sûfiler nezdinde وَلَا بُدَّ مِنْهُ Ve de gerekli olan şeyler (Ney?) وَلَقَدْ رَأَيْتُمْ. Uygun değildir. غَيْرُ مُنَاسِبٍ (Neden?) İşte o şey hakkında konuşmak (Neden?) فَاكْكِ كِ، gördünüz (Nerede?) فِي رَسَائِلِ الْفَقِيرِ Fakirin risale ve mektuplarında وَفَرَّرَهُ شُھُودِ التَّوْحِيدِ الشُّھُودِ (Neden?) Kaç kere yazdığını (Neden?) كَمْ كَتَبَ (Ney?) Ve onu belirlediğini (Neden?) مِنْ ضَرُورِيَّاتِ الطَّرِيقِ Tarikatın zaruretlerinden عَنْ (Neden?) Açıklama istemenizdir (Neden?) أَنْ تَسْتَفْسِرُوا Oysaki size lazım olan şey (Neden?) بِحُسْنِ الْأَدَبِ (Nasil?) Ve sormanızdır (Nasil?) تَسْلُوا (Neden?) Bu manadan (Neden?) وَهَذَا زَهْرٌ Merhumun مِنْ مُفَارَقَةِ الْمَرْحُومِ (Neden sebep?) Ağar (Neden?) Bu bir çiçektir ki, وَهَذَا زَهْرٌ Merhumun ayrılışından sebep (O da kimdir?) مَوْلَانَا أَحْمَدُ Mevlana Ahmed عَلَيْهِ الرَّحْمَةُ Allah'ın rahmeti üzerine olsun وَلَمْ يَظْهَرْ Açığa çıkmadı (Nimden?) مِنْكُمْ Sizden (Ney?) بُمِثْلِ هَذَا الْكَلَامِ (Neden?) Bu gibi konuşmalar (Ney zamanı?) فِي حَيَاةِ مَوْلَانَا Mevlana'nın hayatında كَسِينِ الْكَلَامِ Kesinlikle وَقَدْ وَقَعَتْ Hüsnu kabul موقع الْحُسْنِ (Ney?) Bu mektubunuz (Ney?) كِتَابَتُكُمْ HİDE (Ney?) Muhakkak geçti (Ney?) وَجَدْتُمْ التَّنْبِيْهُ (Neden?) Çünkü tenbih buldunuz Ve her meydana gelecek şey (Ney zamanı?) بَعْدَ ذَلِكَ Bundan sonra يَنْبَغِي Gerekir (Ney?) أَنْ تَكْتُبُوهُ Onu yazma-نِز (Nasil?) مِنْ غَيْرِ مُلَاحَظَةٍ Düşünmeksizin (Ney?) وَسَقَمِهِ Sağlamlığını ve sakatlığını لِلْمَسْرَةِ (Ney?) Sebep olur يَكُونُ بَاعِثًا Çünkü o, eğer sahih ise كَانَ صَحِيحًا (Ney?) Sebince Sevince سَبَبًا Ve eğer sakat ise كَانَ سَقِيمًا Ve eğer (Ney?) لَلْأَنْبَاءِ Uyan

[illegible]

عَنِ الْعَلَمَيْنِ (Neden?) Açıklama da istemişsin (Neden?) Tarikatın bereketi ile أَيْضًا وَاسْتَفْسَرْتَ أيضًا Ki, ortaya çıktı (Ner?) Onların ikisi (Nasıl çıktı?) عَقِيبَ الْآخِرِ (Nasıl çıktı?) Muhakkak وَقَدْ كَتَبَ مِنْ جَانِبِ الْمَشْرِقِ (Nereden çıktı?) Doğu tarafından Diğerinin peşinden (Ner?) Bir mektup (Ner?) Bu mesele hakkında فَهَذَا الْبَابِ (Ner?) Arkadaşların açıklama istemesi sebebiyle نَأْمُرُ (Ner?) Arkadaşların açıklama istemesi sebebiyle Emrederiz (Ner?) Molla Abdulhayy'a (Ner?) Onun da bir kopyasını göndermesini (Ner?) Size (Ner?) Şayet dilerse (Ner?) Allah Teâlâ اَللّٰهُ تَعَالٰى (Ner?) Acaba faziletli olan Hediye اِهْدَاءٌ (Ner?) Acaba faziletli olan Hediye etmek midir? (Ner?) Kuran hatim sevabını (Ner?) Nafile وَادَاءِ صَلَاةِ النَّفْلِ (Ner?) Tesbih ve laile illallah demekle meşgul olmanın sevabını (hediye etmek midir?) (Ner?) Ana-babaya أَوْ إِلَى الْوَالِدَيْنِ (Ner?) Veya hocalara أَوْ إِلَى الْأُسْتَاذِ (Ner?) Veyahut mümin kardeşlerimize أَوْ إِلَى الْأَخْوَانِ (Ner?) Yoksa hediye etmemek mi (daha faziletlidir?) (Ner?) Hiç kimseye فَاعْلَمْ (Ner?) Bilesin ki, أَفْضَلُ (Ner?) Muhakkak faziletli olan (Ner?) Hediye etmektir (Ner?) Çünkü o وَنَفْعٌ لِلْعَامِلِ (Ner?) Ve ameli yapana da faydadır لِلْغَيْرِ (Ner?) Başkalarına (Ner?) Ve ameli yapana da faydadır وَفِي عَدَمِ (Ner?) Fayda sadece yapana aittir أَمَّا هَدِيَّةُ (Ner?) Ama hediye etmemekte بِالْعَامِلِ (Ner?) Amelin قبول العمل (Ner?) Amelin kabul edilmesi (Ner?) Sevabı hediye edilmiş (Ner?) (Ner?) Diğerlerinin bereketi ile بِبَرَكَاتِهِ الْآخَرِينَ (Ner?) Selamlar...